

SANDHEDEN INDEN FOR JOURNALISTIK

Inden for journalistik er sandheden knyttet til forskellige journalistiske idealer. Et ideal er forestillingen om noget perfekt, som man søger at opnå. Idealer kan man stræbe efter, men ikke opnå. De journalistiske idealer skal journalisten arbejde efter, når han eller hun vælger, hvilke nyheder der skal bringes, og på hvilken måde nyheden skal vinkles.

JOURNALISTISKE IDEALER

De journalistiske idealer forlanger, at en nyhed skal være:

- **aktuel:** det vil sige, at nyheden har betydning for en større gruppe mennesker på det tidspunkt, den bringes.
- **balanceret:** det vil sige, at journalisten skal holde nyheden i passende proportioner. Journalisten må ikke må blæse en lille sag uforholdsmæssigt stort op. Journalisten må heller ikke være negativ eller positiv i sin gennemgang, men skal forsøge at forholde sig neutral. Endelig må journalisten ikke udelade informationer, der er relevante for nyheden.
- **Transparent** (gennemsigtig): det vil sige, at læseren kan se, hvilke kilder og metoder journalisten bygger nyheden på. Hvor mange personer har journalisten fx interviewet, og hvor stammer data fra.

JOURNALISTENS ARBEJDSMETODE

Journalister arbejder som regel under en deadline. Deadlines gør, at journalisten kun har begrænset tid til rådighed til at interviewe kilder og undersøge fakta. Journalisten skal dog altid arbejde ud fra følgende principper:

- Journalistikkens første og største forpligtelse er overfor sandheden.
- Journalisten skal indsamle så mange fakta som muligt og få dem bekræftet af andre kilder.
- Journalisten skal på baggrund af de indsamlede informationer forsøge at give en balanceret redegørelse, se de journalistiske idealer ovenfor.
- Journalisten skal, hvis der kommer nye oplysninger frem efter deadline, sørge for at de nye oplysninger også bliver bragt.

Man kan sige, at journalisten hele tiden skal stræbe efter at give et så sandt billede af virkeligheden som muligt. Samtidig betyder journalistens arbejdsmetode, at den journalistiske sandhed altid kun er en midlertidig sandhed. Sandheden kan ændre sig over tid, hvis nye informationer dukker op.

HVORFOR ER SANDHEDEN VIGTIG?

Journalisters forhold til sandheden hænger sammen med nyhedsmediernes funktion i et demokratisk samfund. Nyhedsmediernes skal sørge for, at der kan finde en offentlig debat sted. En offentlig debat kan beskrives som en slags fælles samtale, hvor borgere kan tale om statens organisering og fx politikeres beslutninger. Journalister, der jo har stor indflydelse på indholdet

MEDIELOGIKKEN

Medielogikken beskriver tre kriterier som gør sig gældende, når en journalist eller et mediehus vælger, hvilke nyhedshistorier, der skal bringes. Kriterierne vægtes forskelligt af forskellige medier.

- Journalistiske idealer
- Kommercielle interesser
- Teknologiske betingelser

i den offentlige samtale, har derfor et særligt ansvar i forhold til at kvalificere debatten. De skal derfor sørge for at informere om væsentlige samfundsmæssige problemer og gøre alt for at frasortere løgn og påvise usandhed og vrøvl i debatten.

HVAD KAN MODVIRKE DE JOURNALISTISKE IDEALER?

At leve op til de journalistiske idealer om at tegne det helt rigtige billede af virkeligheden er ikke altid let. Det kan være svært at få fat i alle informationer. Måske ønsker nogle af kilderne at tilbageholde deres viden eller skjule fakta. Eller måske stiller journalisten de forkerte spørgsmål.

Ved siden af de journalistiske idealer findes to andre forhold, som spiller ind, når en journalist eller et nyhedsmedie skal beslutte, hvilke nyheder de vælger at bringe: Kommercielle interesser og teknologiske betingelser. Tilsammen kaldes de tre kriterier for medielogik.

De kommercielle interesser er økonomiske interesser. Mange online nyhedsmedier tjener fx penge på de reklamer, der vises ved siden af nyhedsartiklerne. Jo flere, der klikker ind på nyheden og ser reklamen, jo flere penge tjener mediet. Det kan føre til nogle overskrifter, der måske er mere opsigtsvækkende end sandfærdige. Det kan også føre til at journalisten måske vælger at bringe historier, der er mere "spændende" end aktuelle og væsentlige.

De teknologiske betingelser beskriver rammerne for mediets format. Formatet har betydning for, hvad der fungerer godt, fx at udtrykke sig i korthed i indslag i TV-avisen eller med max 140 tegn på twitter. De korte formater levner ikke plads til de mellemregninger eller analyser, der ellers kan være med til at sikre balance i nyheden.

Kilder:

Vincent F. Hendriks og Mads Vestergaard: Fake News – når virkeligheden taber, Gyldendal, 2017
Mads Rangvid og Mimi Sørensen: Perspektiver i dansk – grundbog, Daneklærerforeningens Forlag, 2018
Mogens Meilby: Journalistikkens grundtrin – fra ide til artikel, Forlaget Ajour, 2001